

Категорія справи № 824/41/24: Цивільні справи (з 01.01.2019); Справи окремого провадження; Справи про визнання та надання дозволу на примусове виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу, з них:.

Надіслано судом: не визначено. Зареєстровано: 29.11.2024. Забезпечено надання загального доступу: 29.11.2024.

Дата набрання законної сили: 25.11.2024

Номер судового провадження: 61-12727ав24

Верховний
Суд

ПОСТАНОВА

ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

25 листопада 2024 року

м. Київ

справа № 824/41/24

провадження № 61-12727ав24

Верховний Суд у складі колегії судів Другої судової палати Касаційного цивільного суду - судді доповідача Пархоменка П. І., суддів Гудими Д. А., Краснощочкова С. В.,

за участю:

секретаря судового засідання - Яриновської М.М.,

представника заявника(в режимі відеоконференції) - адвоката Селіфонова В.В.,

представники боржника - ОСОБА_1 , ОСОБА_2 ,

учасники справи:

заявник (стягувач) - LIONEL AIR S.A.C. (Республіка Перу),

боржник - Державна компанія з експорту та імпорту продукції і послуг військового та спеціального призначення «Укрспецекспорт» (Україна),

розглянувши апеляційну скаргу Державної компанії з експорту та імпорту продукції і послуг військового та спеціального призначення «Укрспецекспорт»,

на ухвалу Київського апеляційного суду від 08 серпня 2024 року(постановлену у м. Києві у складі судді Гаращенко Д. Р., повний текст якої складено 16 серпня 2024 року)

за заявою LIONEL AIR S.A.C. про визнання та надання дозволу на виконання рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України від 20 квітня 2021 року

у справі № 182/2020 за позовом LIONEL AIR S.A.C. до Державної компанії з експорту та імпорту продукції і послуг військового та спеціального призначення «Укрспецекспорт» про стягнення грошових коштів,

прийняв постанову про наступне:

I. Короткий зміст заяви

1. У квітні 2024 року Компанія LIONEL AIR S.A.C. звернулася до Київського апеляційного суду із заявою про визнання та надання дозволу на виконання рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України від 20 квітня 2021 року у справі № 182/2020.

2. Заява обґрунтована тим, що:

- 20 квітня 2021 року Міжнародний комерційний арбітражний суд при Торгово-промисловій палаті України у місті Києві (Україна) у складі арбітрів Захарченко Т. Г. (голова), Белоусова П. І. та Притики Ю. Д. (далі - «МКАС») ухвалив рішення у справі № 182/2020 за позовом Lionel Air S.A.C. до Державної компанії з експорту та імпорту продукції і послуг військового та спеціального призначення «Укрспецекспорт» про стягнення грошових коштів (далі - «Арбітражне рішення»);

- відповідно до Розділу XI «Резолютивна частина» Арбітражного рішення, за результатами арбітражного розгляду справи № 182/2020, Арбітражний суд одногосно вирішив: «Стягнути з Державної компанії з експорту та імпорту продукції і послуг військового та спеціального призначення «Укрспецекспорт» на користь LIONEL AIR S.A.C. 3 831 165,69 долара США - основного боргу, 33 039,26 долара США - трьох процентів річних, нарахованих станом на 08 жовтня 2020 року, та, крім того, 56 269,31 долара США на відшкодування витрат, пов'язаних із забезпеченням юридичного супроводу справи, 33 543,92 долара США на відшкодування витрат з арбітражного збору, а всього 3 954 018,18 долара США, а також три проценти річних, що нараховуються на несплачену суму основного боргу кожного дня, починаючи з 9 жовтня 2020 року, до моменту сплати суми основного боргу в повному обсязі».

- листом від 27 квітня 2021 року стягувач звернувся до боржника з вимогою добровільно виконати арбітражне рішення шляхом сплати на банківський рахунок стягувача присуджених сум, з урахуванням нарахованих відсотків, протягом 14 днів з моменту

отримання листа. Лист стягувача від 27 квітня 2021 року був надісланий боржникові кур'єрською службою доставки DHL Express за авіа накладною № 7544286466 28 квітня 2021 року і отриманий боржником 05 травня 2021 року.

- боржник на вимогу стягувача арбітражне рішення добровільно не виконав, тому стягувач звертається до суду із цією заявою про визнання і надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу згідно із частиною 1 статті 474 Цивільного процесуального кодексу України (далі - ЦПК), відповідно до якої рішення міжнародного комерційного арбітражу (якщо його місце знаходиться за межами України), незалежно від того, в якій країні воно було винесено, визнається та виконується в Україні, якщо їх визнання та виконання передбачено міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, або за принципом взаємності.

3. Враховуючи викладене, заявник просив:

- надати дозвіл на виконання рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України від 20 квітня 2021 року у справі № 182/2020 за позовом Lionel Air S.A.C. до Державної компанії з експорту та імпорту продукції і послуг військового та спеціального призначення «Укрспецекспорт» про стягнення грошових коштів;

- видати виконавчий лист на примусове виконання рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України від 20 квітня 2021 року у складі арбітрів Захарченко Т. Г., Белоусова П. І. та Притики Ю. Д. у справі № 182/2020.

II. Короткий зміст оскарженого судового рішення

4. Ухвалою Київського апеляційного суду від 08 серпня 2024 року заяву LIONEL AIR S.A.C. задоволено. Надано дозвіл на виконання рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України від 20 квітня 2021 року у справі № 182/2020 та видано виконавчий лист.

5. Суд першої інстанції, задовольняючи заяву, виходив з таких підстав:

- Компанія LIONEL AIR S.A.C звернулась до суду із заявою про визнання та надання дозволу на виконання рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України від 20 квітня 2021 року у справі № 182/2020 в межах встановленого законом строку, і заявником до заяви долучено документи згідно з переліком, передбаченим статтею 476 ЦПК;

- боржником не надано будь-яких належних обґрунтувань та доказів, які б стали підставою для відмови у задоволенні заяви Компанії LIONEL AIR S.A.C. про надання дозволу на виконання рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду;

- судом не встановлено підстав для відмови у наданні дозволу на виконання рішення Міжнародного комерційного арбітражу.

III. Короткий зміст вимог апеляційної скарги та узагальненні доводи особи, яка подала апеляційну скаргу

6. В апеляційній скарзі боржник просить оскаржувану ухвалу скасувати, а заяву про надання дозволу на виконання рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду повернути без розгляду. У разі якщо суд не знайде підстав для повернення без розгляду заяву, то ухвалити нове судове рішення, яким у задоволенні заяви відмовити.

7. Апеляційна скарга мотивована такими обставинами:

- суд першої інстанції дійшов передчасного висновку щодо задоволення заяви про надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу;

- суд в порушення норм процесуального права не надав жодної оцінки доводам, аргументам та доказам боржника про обставини (факти) статусу, предмету діяльності, соціальної значущості та майнового стану боржника, негативні наслідки для держави і суперечність публічному порядку України, що неминуче настануть внаслідок виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу;

- ДК «Укрспецекспорт» є невід'ємною складовою частиною оборонно-промислового комплексу України та спеціальним суб'єктом господарювання у здійсненні зовнішньоекономічної діяльності у сфері експорту та імпорту товарів і послуг військового призначення, військово-технічного співробітництва з іноземними державами. На даний час діяльність боржника спрямована в першу чергу на посилення обороноздатності держави, що є пріоритетом в умовах сьогодення задля усунення загроз національній безпеці, збереження державного суверенітету, конституційного ладу та територіальної цілісності України;

- суд першої інстанції не взяв до уваги той факт, що надання дозволу на виконання рішення арбітражу призведе до неможливості виконання боржником покладених на нього державою критично важливих завдань щодо забезпечення Збройних Сил України та інших військових формувань Сил безпеки й оборони України життєво необхідними товарами оборонного призначення іноземного походження для можливості стримування та відсічі повномасштабній збройній агресії російської федерації проти України, захисту державного суверенітету та територіальної цілісності України;

- боржник у своїх запереченнях на заяву про надання дозволу на виконання Арбітражного рішення та в додаткових поясненнях зазначав про те, що стягувачем до заяви не додано належним чином легалізований або апостильований документ, що був би доказом правосуб'єктності компанії LIONEL AIR S.A.C. у суді, втім суд не взяв до уваги та не зробив жодних висновків з цього питання;

- суд не надав оцінки доводам боржника про недотримання стягувачем вимог до заяви про надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу, визначених частиною першою статті 183 ЦПК, та не застосував до заяви положення частини четвертої статті 183 ЦПК щодо повернення стягувачу заяви без розгляду;

- суд не дослідив та проігнорував наявність (відсутність) доказів на підтвердження повноважень адвоката Саліфонова В. В. на представництво інтересів компанії LIONEL AIR S.A.C. у суді, у тому числі повноваження на підписання від імені вказаної іноземної компанії заяви про надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу.

IV. Узагальненні доводи та заперечення інших учасників справи

8. 15 жовтня 2024 року представник стягувача через підсистему «Електронний Суд» подав відзив та навів такі мотиви для відмови в задоволенні апеляційної скарги:

- доводи апеляційної скарги щодо недослідження судом повноважень представника стягувача не відповідають дійсності, носять характер штучних та удаваних підстав для оспорювання оскаржуваного рішення;

- здійснюючи свою діяльність в інтересах держави, боржник виступає самостійним суб'єктом господарювання, предметом діяльності якого, зокрема є здійснення операцій з експорту, імпорту та реалізації продукції на внутрішньому ринку на комерційній основі, з огляду на що ДК «Укрспецекспорт» зобов'язана виконувати взяті на себе господарські зобов'язання та нести перед контрагентами відповідальність за їх порушення;

- виконання арбітражного рішення не суперечитиме публічному порядку України, адже ні потенційне зменшення платоспроможності боржника, ні сам факт звернення стягнення грошових коштів на боржника за невиконання господарських зобов'язань не становлять стратегічних ризиків для держави.

V. Рух справи

9. 16 вересня 2024 року представник Державної компанії «Укрспецекспорт» подав апеляційну скаргу на ухвалу Київського апеляційного суду від 08 серпня 2024 року.

10. Ухвалою Верховного Суду від 08 жовтня 2024 року відкрито апеляційне провадження.

11. Ухвалою Верховного Суду від 07 листопада 2024 року закінчено підготовчі дії та призначено справу до розгляду у відкритому судовому засіданні.

12. Ухвалою Верховного Суду від 14 листопада 2024 року забезпечено участь представника LIONEL AIR S.A.C - адвоката Селіфонова В. В. у судовому засіданні в режимі відеоконференції поза межами приміщення суду з використанням власних технічних засобів.

VI. Позиція сторін у суді апеляційної інстанції

13. У судовому засіданні представники ДК «Укрспецекспорт» підтримали доводи апеляційної скарги та просили її задовольнити.

14. Представник LIONEL AIR S.A.C у судовому засіданні просив апеляційну скаргу залишити без задоволення, а постанову суду першої інстанції - залишити без змін.

VII. Фактичні обставини справи

15. 11 січня 2016 року Компанія Lionel Air S.A.C. та ДК «Укрспецекспорт» уклали агентський договір № USE-20.1-1-ДК-16 від 11 січня 2016 року (далі - Агентський договір), у пунктах 7.2 та 7.3 якого міститься арбітражне застереження (далі - «Арбітражна угода») наступного змісту: «7.2. Всі спори, що виникають між Сторонами і пов'язані з цим Договором та Додатковими договорами, їх укладенням, тлумаченням або такі, що виникають в процесі виконання умов цього Договору та Додаткових договорів, вирішуються шляхом дружніх переговорів між Сторонами. 7.3. Якщо спір Сторін неможливо вирішити шляхом переговорів, він передається на розгляд і остаточне вирішення до Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України (м. Київ, Україна) відповідно до Регламенту вказаного арбітражного суду. Місце арбітражного розгляду - м. Київ, Україна».

16. У відповідності до умов Агентського договору, ДК «Укрспецекспорт» уповноважила компанію Lionel Air S.A.C. на вчинення від імені та за рахунок ДК «Укрспецекспорт» визначених договором дій, що є предметом такого договору, а саме надання компанією Lionel Air S.A.C. Державній компанії «Укрспецекспорт» оплатних послуг із сприяння в укладенні між ДК «Укрспецекспорт» та іноземними покупцями чи замовниками контрактів про експорт товарів, робіт і послуг військового призначення та подвійного використання на території іноземних держав, а також послуг із сприяння виконанню контрактів з іноземними замовниками.

17. Внаслідок невиконання ДК «Укрспецекспорт» перед Lionel Air S.A.C. взятих на себе зобов'язань за Агентським договором з оплати агентської винагороди між сторонами виник спір, що стало підставою для звернення компанією Lionel Air S.A.C. до МКАС з позовними вимогами до ДК «Укрспецекспорт» за Агентським договором про стягнення заборгованості.

18. 20 квітня 2021 року МКАС у складі арбітрів Захарченко Т. Г. (голова), Белоусова П. І. та Притики Ю. Д. (далі - «Арбітражний суд») виніс рішення у справі № 182/2020 за позовом Lionel Air S.A.C. (Республіка Перу) до Державної компанії з експорту та імпорту продукції і послуг військового та спеціального призначення «Укрспецекспорт» (Україна) про стягнення грошових коштів.

19. Відповідно до Розділу XI «Резолютивна частина» Арбітражного рішення, за результатами арбітражного розгляду справи № 182/2020, Арбітражний суд одногослоно вирішив: «Стягнути з Державної компанії з експорту та імпорту продукції і послуг військового та спеціального призначення «Укрспецекспорт» (ідентифікаційний номер: 21655998; місцезнаходження: Україна, 04119, місто Київ, вулиця Дегтярівська, будинок 36) на користь LIONEL AIR S.A.C. (номер реєстраційного запису юридичної особи: 13397935, місцезнаходження юридичної особи: Republic of Peru, Lima, Miraflores, Calle Contralmirante Villar 542) 3 831 165,69 долара США - основного боргу, 33 039,26 долара США - трьох процентів річних, нарахованих станом на 08 жовтня 2020 року, та, крім того, 56 269,31 долара США на відшкодування витрат, пов'язаних із забезпеченням юридичного супроводу справи, 33 543,92 долара США долара США на відшкодування витрат з арбітражного збору, а всього 3 954 018,18 долара США (три мільйони дев'ятсот п'ятдесят чотири тисячі вісімнадцять доларів США та 18 центів), а також три проценти річних, що нараховуються на несплачену суму основного боргу кожного дня, починаючи з 9 жовтня 2020 року, до моменту сплати суми основного боргу в повному обсязі».

VIII. Позиція Верховного Суду

20. В спірних правовідносинах Верховний Суд переглядає оскаржуване судові рішення в апеляційному порядку відповідно до частини другої статті 24, частини другої статті 351 ЦПК та робить такі висновки.

21. Відповідно до частин першої 263 ЦПК судові рішення повинно ґрунтуватися на засадах верховенства права, бути законним і обґрунтованим.

22. Зазначеним вимогам закону ухвала суду першої інстанції відповідає.

23. Суд звертає увагу, що згідно з частиною першою статті 35 Закону України від 24 лютого 1994 року № 4002-ХІІ «Про міжнародний комерційний арбітраж» (далі - Закон № 4002-ХІІ) арбітражне рішення, незалежно від того, в якій країні воно було винесено,

визнається обов'язковим і при поданні до компетентного суду письмового клопотання виконується з урахуванням положень цієї статті та статті 36.

24. Визнання та надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу - це поширення законної сили такого рішення на територію України і застосування засобів примусового виконання в порядку, встановленому ЦПК.

25. Визнання та виконання арбітражних рішень регулюється також Конвенцією про визнання та виконання іноземних арбітражних рішень

від 10 червня 1958 року (далі - Нью-Йоркська конвенція), яка набрала чинності для України з 08 січня 1961 року.

26. Так згідно зі статтею V Нью-Йоркської конвенції:

У визнанні та приведенні до виконання арбітражного рішення може бути відмовлено на прохання тої сторони, проти якої воно постановлене, тільки якщо ця сторона надасть компетентній владі за місцем, де запитується визнання та приведення до виконання, докази того що:

a. сторони в арбітражній угоді, зазначені в статті II, були за застосуванням до них законом у будь-якій мірі недієздатними, або ця угода є недійсною згідно із законом, якому сторони цю угоду підпорядкували, а за відсутності такої вказівки, за законом країни, де рішення було винесене, або;

b. сторона, проти якої винесене рішення, не була належним чином повідомленою про призначення арбітра або про арбітражний розгляд чи з інших причин не могла надати свої пояснення, або;

c. зазначена ухвала винесена щодо спору, не передбаченого або такого, що не підпадає під умови арбітражної угоди або арбітражного застереження в договорі, або містить постанови з питань, що виходять за межі арбітражної угоди або арбітражного застереження в договорі, з тим, проте, що якщо постанови з питань, що охоплюються арбітражною угодою або застереженням, можуть бути відокремлені від тих, які не охоплюються такою угодою або застереженням, то та частина арбітражного рішення, яка містить постанову з питань, що охоплюються арбітражною угодою або арбітражним застереженням у договорі, може бути визнана та приведена до виконання, або;

d. склад арбітражного органу або арбітражний процес не відповідали угоді сторін або, за відсутності такого, не відповідали закону тієї країни, де мав місце арбітраж, або;

e. рішення ще не стало остаточним для сторін або було скасоване чи призупинене виконанням компетентною владою країни, де воно було винесене, або країни, закон якої застосовується, або;

У визнанні та виконанні арбітражного рішення може бути відмовлено, якщо компетентна влада країни, в якій запитується визнання та приведення до виконання, виявить, що:

a) об'єкт спору не може бути предметом арбітражного спору відповідно до закону цієї країни, або;

b) визнання та виконання цього рішення, суперечить публічному порядку країни, де запитується визнання та виконання арбітражного рішення.

27. Відповідно до статті 478 ЦПК суд відмовляє у визнанні і наданні дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу, якщо: 1) на прохання сторони, проти якої воно спрямоване, якщо ця сторона подасть суду доказ того, що: а) одна із сторін в арбітражній угоді була якоюсь мірою недієздатною; або ця угода є недійсною за законом, якому сторони цю угоду підпорядкували, а в разі відсутності такої вказівки, - за законом держави, де рішення було винесено; або б) сторону, проти якої винесено рішення, не було належним чином сповіщено про призначення арбітра чи про арбітражний розгляд або з інших поважних причин вона не могла подати свої пояснення; або в) рішення винесено щодо спору, не передбаченого арбітражною угодою, або такого, що не підпадає під її умови, або містить постанови з питань, що виходять за межі арбітражної угоди; проте якщо постанови з питань, охоплених арбітражною угодою, можуть бути відокремлені від тих, які не охоплюються такою угодою, то та частина арбітражного рішення, яка містить постанови з питань, що охоплені арбітражною угодою, може бути визнана і виконана; або г) склад міжнародного комерційного арбітражу або арбітражна процедура не відповідали угоді між сторонами або, за відсутності такої, не відповідали закону тієї держави, де мав місце арбітраж; або р) рішення ще не стало обов'язковим для сторін, або було скасовано, або його виконання зупинено судом держави, в якій або згідно із законом якої воно було прийнято; або

2) якщо суд визнає, що: а) відповідно до закону спір, з огляду на його предмет, не може бути переданий на вирішення міжнародного комерційного арбітражу; або б) визнання та виконання цього арбітражного рішення суперечить публічному порядку України.

28. Тлумачення статей 459, 478 ЦПК свідчить, що тягар доведення наявності підстав для відмови у визнанні і виконанні арбітражного рішення покладається на сторону, яка заперечує проти заяви щодо його визнання.

29. У розглядуваній справі встановлено, що арбітражна процедура відповідала арбітражній угоді сторін, заявник дотримався визначеного частиною третьою статті 475 ЦПК строку на подання заяви про визнання та надання дозволу на виконання вказаного рішення, до заяви заявником долучено документи, передбачені частиною четвертою статті 476 ЦПК.

30. Отже, при зверненні до суду із заявою про надання дозволу на виконання рішення МКАС заявником дотримано вимоги процесуального закону України.

31. Оскільки під час розгляду справи не встановлено підстав, передбачених статтею 478 ЦПК, для відмови у наданні дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу, колегія суддів погоджується з висновком Київського апеляційного суду щодо задоволення заяви Компанії LIONEL AIR S.A.C.

32. Також Верховним Судом не встановлено, що рішення МКАС порушує публічний порядок України.

33. Публічний порядок будь-якої країни включає фундаментальні принципи і засади правосуддя, моралі, які держава бажає захистити навіть тоді, коли це не має прямого стосунку до самої держави; правила, які забезпечують фундаментальні політичні, соціальні та економічні інтереси держави (правила про публічний порядок); обов'язок держави з дотримання своїх зобов'язань перед іншими

державами та міжнародними організаціями. Це ті незмінні принципи, які виражають стабільність міжнародної системи, у тому числі суверенітет держави, невтручання у внутрішні справи держав, забезпечення територіальної цілісності тощо.

34. Верховний Суд неодноразово звертав увагу на те, що застереження про порушення публічного порядку як підстава для скасування рішення міжнародного комерційного арбітражу є механізмом, який закріплює пріоритет державних інтересів над приватними, охороняє суспільні відносини від негативних впливів на них. Тобто правова концепція публічного порядку існує для того, щоб захистити державу від іноземних арбітражних рішень, які порушують діючі в державі фундаментальні принципи справедливості і правосуддя. Ці положення покликані встановити правовий бар'єр на шляху рішень, ухвалених всупереч фундаментальним процесуальним і матеріально-правовим принципам, на яких тримається публічний порядок (див. постанови Верховного Суду у постанові від 08 травня 2019 року у справі № 761/39565/17 (провадження № 61-5333св19), від 14 грудня 2023 року у справі № 824/100/23 (провадження № 61-15449ав23), від 07 жовтня 2024 року у справі № 824/17/24 (провадження № 61-11883ав23)).

35. Безпідставна відмова у визнанні і наданні дозволу на примусове виконання на території України арбітражного рішення призведе до порушення права заявників на майно (присуджені суми грошових коштів, належних до виплати заявникам на підставі остаточного і обов'язкового до виконання арбітражного рішення) у розумній частини першої статті 1 Першого протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

36. Відповідно до статті 2.1 Статуту ДК «Укрспецекспорт», затвердженого наказом Міністерства оборони України від 14 липня 2022 року № 187, боржник є уповноваженим державою посередником у здійсненні зовнішньоекономічної діяльності у сфері експорту та імпорту продукції і послуг військового призначення та подвійного використання, а також товарів, які містять відомості, що становлять державну таємницю, у встановленому порядку.

37. ДК «Укрспецекспорт» наділена статусом юридичної особи, яка має відокремлене майно, самостійний баланс, поточний, валютний та інші рахунки в установах банку. Крім того, ДК «Укрспецекспорт» має право самостійно на власний ризик здійснювати на комерційній основі свою діяльність з метою одержання прибутку відповідно до стратегічного плану розвитку Компанії, затвердженого Мінборони, та фінансового плану, затвердженого встановленим порядком (статті 3.1, 3.5, 6.1 вказаного Статуту).

38. Таким чином, здійснюючи свою діяльність в інтересах держави, боржник виступає самостійним суб'єктом господарювання, предметом діяльності якого, зокрема, є здійснення операцій з експорту, імпорту та реалізації продукції на внутрішньому ринку на комерційній основі. Отже, ДК «Укрспецекспорт» зобов'язана виконувати взяті на себе господарські зобов'язання та нести перед контрагентами відповідальність за їх порушення.

39. Обставини, встановлені рішенням Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України від 20 квітня 2021 року у справі № 182/2020, не стосуються суспільних, економічних та соціальних основ держави України, вказане рішення ухвалено у спорі, передбаченому арбітражною угодою, та стосується сторін спору як самостійних учасників господарських правовідносин.

40. Крім того, спірні правовідносини у межах розгляду справи ґрунтуються на домовленості сторін (на договірних засадах), а зі змісту договору не вбачається факту застосування норми права іноземної держави, яка суперечить та вступає в колізію з чинним цивільним законодавством України, тому публічний порядок України в цьому випадку не порушується.

41. Відповідно до частини другої статті 81 від 23 червня 2005 року № 2709-IV «Про міжнародне приватне право», частини другої статті 78 Закону України від 02 червня 2016 року № 1404-VIII «Про виконавче провадження» (далі - Закон № 1404-VIII) в Україні не можуть бути визнані та виконані рішення іноземних судів у справах щодо стягнення заборгованості з підприємства оборонно-промислового комплексу, внесеного до переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави, на користь юридичної особи держави-агресора та/або держави-окупанта або юридичної особи з іноземними інвестиціями чи іноземного підприємства держави-агресора та/або держави-окупанта.

42. Матеріали справи не містять доказів на підтвердження того, що арбітражним рішенням стягнуто заборгованість на користь юридичної особи з іноземними інвестиціями чи іноземного підприємства держави-агресора/окупанта або що фактичним набувачем виплат, вимог та доходів в результаті примусового виконання вказаного рішення буде юридична особа російської федерації.

43. Даних про те, що LIONEL AIR S.A.C. пов'язана з державою-агресором або її громадянами матеріали справи не містять.

44. Як уже зазначалось вище, сама по собі можливість впливу рішення арбітражного суду на платоспроможність державного підприємства не може свідчити про порушення таким рішенням публічного порядку України.

45. У зв'язку з викладеним суд першої інстанції зробив правильний висновок про те, що боржник не довів наявності підстав для відмови у визнанні та наданні дозволу на виконання рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України від 20 квітня 2021 року у справі № 182/2020, зокрема в тій частині, що це рішення суперечить публічному порядку України.

46. При цьому, Верховний Суд звертає увагу, що згідно з пунктом 10-2 перехідних положень Закону № 1404-VIII у період дії воєнного стану зупиняється вчинення виконавчих дій у виконавчих провадженнях з виконання рішень (крім рішень за позовами фізичних осіб про стягнення заробітної плати, грошового забезпечення військовослужбовців, його перерахунку, щодо забезпечення військовослужбовців житлом), боржниками за якими є підприємства оборонно-промислового комплексу, визначені в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Тобто, стягнення рішенням Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України заборгованості з підприємства оборонно-промислового комплексу в період воєнного стану не є підставою для відмови у визнанні та наданні дозволу на виконання цього рішення на території України, оскільки введення воєнного стану не звільняє ДК «Укрспецекспорт» від обов'язку з виконання грошових зобов'язань перед контрагентами, проте таке рішення тимчасово не підлягає виконанню в зв'язку з зупиненням вчинення виконавчих дій до закінчення воєнного стану

47. Відповідний підхід в схожих правовідносинах робив Верховний Суд у постанові від 14 листопада 2024 року у справі № 824/64/24.

48. За таких обставин задоволення заяви LIONEL AIR S.A.C. про визнання та надання дозволу на виконання рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України від 20 квітня 2021 року у справі № 182/2020 жодним чином не вплине на обороноздатність України в період воєнного стану.

49. Посилання в апеляційній скарзі про те, що суд першої інстанції не з'ясував питання щодо правоздатності юридичної особи заявника компанії LIONEL AIR S.A.C., є необґрунтованими.

Правовий статус іноземного суб'єкта господарювання підтверджується, як правило, випискою з торговельного (банківського, судового) реєстру країни, де такий суб'єкт господарювання є офіційно зареєстрованим. Правовий статус іноземних суб'єктів господарювання може також підтверджуватись еквівалентними доказами правового статусу, що визнаються як такі законодавством країни створення, громадянства або місця знаходження такого суб'єкта і видані компетентними органами цієї країни. Такий документ повинен бути легалізований з особливостями, визначеними Гаазькою конвенцією, що скасовує вимогу легалізації іноземних офіційних документів.

Таким чином, на підтвердження правосуб'єктності іноземної юридичної особи можуть надаватись документи різної форми, видані різними органами, що мають повноваження підтвердити правовий статус особи у країні її реєстрації, місцезнаходження, тощо.

У матеріалах справи містяться копії документів, які підтверджують статус юридичної особи LIONEL AIR S.A.C., а саме нотаріально завірена копія легалізованого шляхом проставлення апостилю витягу від 08 квітня 2024 року з облікової картки платника податків відносно стягувача станом на 08 квітня 2024 року, сформованого з офіційної електронної бази Національного управління митної та податкової адміністрації Республіки Перу (SUNAT - Superintendencia Nacional de Aduanas y de Administracion Tributaria), разом із перекладом українською мовою, де підпис та кваліфікація перекладача засвідчена нотаріусом.

Таким чином, правосуб'єктність компанії LIONEL AIR S.A.C. як іноземної юридичної особи підтверджена належним чином.

50. Доводи апеляційної скарги про те, що апеляційний суд порушив норми процесуального права, оскільки заяву про надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу підписано особою, яка не мала права її підписувати, є необґрунтованими, виходячи з такого.

У частині четвертій статті 62 ЦПК визначено, що повноваження адвоката як представника підтверджуються довіреністю, ордером, виданим відповідно до Закону України від 05 липня 2012 року № 5076-VI «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (далі - Закон від 5 липня 2012 року № 5076-VI), дорученням органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правничої допомоги, виданим відповідно до Закону України «Про безоплатну правничу допомогу».

Згідно з частинами першою-третьою статті 26 Закону від 05 липня 2012 року № 5076-VI адвокатська діяльність здійснюється на підставі договору про надання правової допомоги. Документами, що посвідчують повноваження адвоката на надання правової допомоги, можуть бути: 1) договір про надання правової допомоги; 2) довіреність; 3) ордер; 4) доручення органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги. Повноваження адвоката як захисника або представника в господарському, цивільному, адміністративному судочинстві, кримінальному провадженні, розгляді справ про адміністративні правопорушення, а також як уповноваженого за дорученням у конституційному судочинстві підтверджуються в порядку, встановленому законом.

Верховний Суд неодноразово звертав увагу на те, що за правилами зазначеної вище статті ордер, який видано відповідно до статті 20 Закону № 5076-VI, є самостійним документом, що підтверджує повноваження адвоката. Надання договору про правничу допомогу, його копії або витягу разом із ордером ЦПК не вимагає(див., наприклад, постанови Верховного Суду від 18 вересня 2019 року у справі № 182/9172/18 (провадження № 61-13797св19), від 26 квітня 2021 року у справі № 766/17492/16-ц (провадження № 61-17044св19).

У цій справі представництво інтересів LIONEL AIR S.A.C. в Київському апеляційному суді доручено адвокату Селіфонову В. В. на підставі ордера серії АА № 1429413 від 10 квітня 2024 року (т. 1, а.с. 53), який є самостійною підставою, що надає право адвокату на підписання документів від імені особи, учасника справи, в тому числі і на підписання заяви заяву про надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу.

За таких обставин немає підстав уважати, що заяву про надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу підписано особою, яка не мала права її підписувати.

51. Посилання боржника на допущені Київським апеляційним судом порушення норм процесуального права не дають підстав для скасування оскарженого судового рішення.

52. Суд першої інстанції ухвалив судові рішення з додержанням норм матеріального і процесуального права, а тому, згідно зі статтею 375 ЦПК, апеляційну скаргу слід залишити без задоволення, а оскаржуване судові рішення без змін.

Керуючись статтями 24, 259, 351, 367, 368, 374, 375, 381-384 ЦПК, Верховний Суд

ПОСТАНОВИВ:

1. Апеляційну скаргу Державної компанії з експорту та імпорту продукції і послуг військового та спеціального призначення «Укрспецекспорт» залишити без задоволення.

2. Ухвалу Київського апеляційного суду від 08 серпня 2024 року залишити без змін.

Постанова суду апеляційної інстанції набирає законної сили з дня її прийняття, є остаточною і оскарженню не підлягає.

Повний текст постанови складений 27 листопада 2024 року.

Судді: П. І. Пархоменко Д. А. Гудима Є. В. Краснощоків